

Cauza 187/73

Odette Callemeyn/statul belgian

Obiectul: o cerere pentru pronunțarea unei hotărâri preliminare, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, formulată de către Tribunal du travail din Tournai, privind interpretarea dispozițiilor Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității¹, în special în ceea ce privește indemnizațiile pentru persoanele cu handicap

Situația de fapt

Începând cu 24 august 1957, Odette Callemeyn, cetățean francez, și-a stabilit reședința la Mouscron, Belgia. Suferind de o incapacitate permanentă de muncă în proporție de 70%, beneficia de asigurare pe caz de boală și invaliditate, în calitate de lucrător salarizat.

La 9 martie 1972, reclamanta a depus la Ministerul de securitate socială belgian, în temeiul Legii din 27 iunie 1969, o cerere pentru obținerea indemnizației simple pentru persoanele cu handicap. Prin decizia din 26 februarie 1973, cererea a fost respinsă, motivându-se, în esență, că acordarea indemnizației respective este condiționată, în termenii legii respective, de deținerea cetățeniei belgiene, putând beneficia de ea numai în temeiul Acordului Interimar European din 11 decembrie 1953 privind sistemele de securitate socială pentru bătrânețe, invaliditate și urmași. Chiar dacă anexa I la acord preciza că acesta este aplicabil în Belgia în cazul indemnizațiilor speciale de tipul celei în cauză, reclamanta nu ar îndeplini condițiile de reședință și de primă constatare medicală a bolii care este la originea invalidității, potrivit articolului 2 din acord.

Reclamanta a contestat această decizie, la 2 martie 1973, în fața Tribunal du travail² din Tournai. Instanța, prin hotărârea din 27 noiembrie 1973, în temeiul articolului 177 din Tratatul CEE, a adresat Curții de Justiție următoarele întrebări preliminare:

1. Sistemul de indemnizații pentru persoanele cu handicap, instituit prin Legea belgiană din 27 iunie 1969, în măsura în care privește lucrătorii, intră sub incidența domeniului de aplicare a Regulamentului (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 privind aplicarea regimurilor de securitate socială în raport cu lucrătorii salariați și cu familiile acestora care se deplasează în cadrul Comunității?

Cu alte cuvinte, avantajele menționate la articolul 4 din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 includ măsurile prevăzute de o legislație națională care acordă indemnizații persoanelor cu handicap, în măsura în care aceste măsuri privesc lucrătorii?

2. Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 se substituie Acordului Interimar European privind sistemele de securitate socială pentru bătrânețe, invaliditate și urmași, semnat la Paris la 11 decembrie 1953 și menționat la articolul 7 din regulament, în măsura în care acesta este mai favorabil pentru cei îndreptățiți?

¹ JO 1971, L 149.

² Instanță pentru soluționarea litigiilor de muncă.

Motivarea instanței comunitare

Cu privire la prima întrebare

Din punct de vedere al aplicării Regulamentului (CEE) nr. 1408/71, este de dorit să se facă o distincție clară între sistemele legislative referitoare la securitatea socială, pe de o parte, și la asistență, pe de alta. Cu toate acestea, nu se poate exclude posibilitatea ca, din cauza categoriilor de persoane, a obiectivelor și a normelor de aplicare cărora li se aplică, anumite legislații să aparțină simultan uneia sau alteia dintre cele două categoriile enumerate, împiedicând astfel o clasificare globală. Deși, prin anumite caracteristici, o legislație privind acordarea de indemnizații persoanelor cu handicap aparține domeniului asistenței sociale – în special atunci când consideră starea de nevoie drept criteriu esențial de aplicare și face abstracție de orice cerință privind perioadele de activitate profesională, apartenență sau contribuție – aceasta se aseamănă, cu toate acestea, cu securitatea socială în măsura în care, prin renunțarea la evaluarea individuală, specifică asistenței, aceasta conferă beneficiarilor o poziție definită în mod legal.

În ceea ce privește un lucrător salariat sau asimilat care beneficiază într-un stat membru de o pensie de invaliditate, o legislație care garantează persoanelor cu handicap un drept la o „indemnizație” protejată prin lege intră, în ceea ce îi privește pe acești lucrători, sub incidența domeniului securității sociale, în sensul articolului 51 din tratat și al reglementărilor adoptate ulterior, chiar și atunci când o astfel de legislație ar putea să nu se încadreze într-o astfel de caracterizare în măsura în care vizează alte categorii de beneficiari.

Dificultățile pe care le-ar putea genera aplicarea legislației comunitare acestor dispoziții nu ar putea aduce atingere drepturilor de care lucrătorii menționați la articolul 1 litera (a) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 beneficiază în temeiul principiilor legislației sociale a Comunității. Acesta este cazul lucrătorului care intră, în temeiul unei activități profesionale anterioare, sub incidența sistemului de securitate socială al statului membru a cărui legislație privind garantarea unor indemnizații pentru persoanele cu handicap este invocată.

Cu privire la cea de-a doua întrebare

În conformitate cu articolul 7 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71, dispozițiile acestuia nu aduc atingere obligațiilor rezultate din acordurile europene interimare privind securitatea socială încheiate la 11 decembrie 1953 între statele membre ale Consiliului Europei. Articolul 5 din acordurile interimare europene prevede că acestea nu derogă de la dispozițiile actelor normative naționale, ale convențiilor internaționale sau ale acordurilor bilaterale sau multilaterale care sunt mai favorabile pentru cei îndreptățiți.

În concluzie, aplicarea Regulamentului (CEE) nr. 1408/71, preferată aplicării acordurilor interimare europene, în măsura în care acesta este mai favorabil decât respectivele acorduri pentru cei îndreptățiți, nu aduce atingere obligațiilor care decurg din aceste acorduri și, astfel, nu poate încălca dispozițiile articolului 7 alineatul (1) litera (b) din regulament.

Soluția instanței comunitare

1) Prestațiile menționate la articolul 4 alineatul (1) litera (b) din Regulamentul (CEE) nr. 1408/71 al Consiliului din 14 iunie 1971 le includ pe cele prevăzute de dispozițiile naționale care acordă indemnizații persoanelor cu handicap, în măsura în care aceste dispoziții vizează lucrătorii în sensul articolului 1 litera (a) din acest regulament și le conferă acestora un drept, protejat prin lege, de acordare a unor astfel de avantaje;

2) În ceea ce privește sfera de aplicare *ratione personae* și *ratione materiae*, Regulamentul nr. 1408/71 este preferat Acordului Interimar European privind sistemele de securitate socială pentru bătrânețe, invaliditate și urmași, semnat la Paris la 11 decembrie 1953 și menționat la articolul 7 alineatul (1) litera (b) din regulament, în măsura în care acest regulament este mai favorabil decât acordul menționat anterior pentru cei îndreptățiți.